

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kroni.

Udje dobé list zastoj.

Vseblina: Od uredništva. — Razglas glede letošnjega ogledovanja živine. — Znižana vožnina pri zrnju za setev. — Delo za rezerviste. — Odprtje carinskih mej. Dve besedi o določevanju žive teže živine po dr. Frischaufer. — Letošnje pomanjkanje krme. — Pašnik na erarični logarski zemlji. — Kmetijski svet. — Poročila o stanju hmelja. — Iz podružnic. — Tržna poročila. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Oznanila.

Z ozirom na to, da se že dalje časa ponatiskujejo članki iz „Gospodarskega Glasnika“ in „Zadruga“ brez našega izrečnega dovoljenja in brez navedenega vira, je podpisano uredništvo prisiljeno izjaviti, da je ponatis katerega koli članka dovoljen le, če se navede vir.

Uredništvo.

Razglas glede letošnjega ogledovanja živine.

Visoki deželni odbor je z odlokom z dne 2. julija 1909, št. 26.269/II 4.063 od osrednjega odbora c. kr. štajerske kmetijske družbe predlagane roke za letošnje ogledovanje živine po dogovoru s. p. n. okrajnimi odbori odobril. Po tem se bodo vršila ogledovanja v sledečem redu:

1. Dne 24. avgusta	za Gornjigrad v Ljubnem,
2. " 26. "	v Šoštanju,
3. " 28. "	za Vrankso v Kapli,
4. " 30. "	v Sevnici,
5. " 1. septembra	v Celju,
6. " 3. "	v Slovenji Bistrici,
7. " 7. "	v Ljutomeru,
8. " 9. "	v Ormožu,
9. " 13. "	v Ivnici,
10. " 16. "	v Birkfeldu,
11. " 18. "	v Borovi,
12. " 23. "	v Sv. Golu,
13. " 2. oktobra	v Oberwölzu,
14. " 4. "	v Müzzuschlagu,
15. " 5. "	v Kindbergu,
16. " 7. "	v Eisenerzu,
17. " 11. "	v Obdachu,
18. " 14. "	v Marijinem Celji.

Ob jednem opozarjamo na določbo v odloku visokega odbora z dne 20. julija 1899, št. 26.106 in § 20, odstavek 2 in 3 živinorejske postave z dne 17. aprila 1896, dež. zak. št. 41, da lahko dobi vsak posamezen razstavljavec v eni kategoriji (biki, krave, v plemenskih okoliših mlada živina) le po eno darilo v denarju in da ima, če prižene v kaki kategoriji 3 goveda, ki bi po splošni sodbi morala dobiti deželno ali državno darilo, pravico do bronaste, če pa jih prižene šest v eni kategoriji, pa pravico do srebrne deželne kolajne.

Od osrednjega odbora c. kr. štajerske kmetijske družbe.

Znižana vožnina pri zrnju za setev.

Glasom odstavka 143 prvega dodatka k lokalnemu tarifu c. kr. avstrijskih državnih železnic, del II., zvezek 1, nadalje glasom odstavka 10 dostavka k II. delu omenjenega tarifa iz 1. januarja 1899 se za semenje vseh vrst „torej stebelnih in ježičnih sadežev, vse vrste detelje in trav, vse vrste repe in repice, zelenjadno, drevesno in gozdno seme, krompir daje pod sledečimi pogoji kmetom, kmetijskim podružnicam, zadrugam i. t. d. **50 odstotni popust** pri vožnini razreda A. Za to ugodnost se morajo izpolniti sledeči pogoji:

1. Seme se mora naročiti le od kmetovavcev in le za to, da ga v lastnem gospodarstvu posejejo.
2. Na vsakega kmetovavca ne sme priti na leto več ko 500 kg.
3. Naročilo se mora izvršiti s pomočjo c. kr. kmetijske družbe za Štajersko potrjenega „naročilnega lista“. Ta „naročilni list“ mora poleg natančnega imena naročujočega kmetovavca, vrste in množine semena (ki za enega kmetovavca ne sme presegati 500 kg) tudi izrečno obvezno izjavo, da se naročeno seme ne bo dajalo niti za plačilo, niti brezplačno nekmetovavcem. Če se tak slučaj vendar le zgodi, ravna ž njim c. kr. direkcija državnih železnic po določbah v § 53 obratnega pravilnika.

C. kr. kmetijska družba mora za naročila svojega delokroga potrditi, da je naročena množina semena primerna resnični potrebi naročnika po obsegu in kulturnih razmerah njegovega zemljišča.

Kmetijske podružnice, zadruga lahko naročijo semenje za svoje člane, ki se pečajo s kmetijstvom, s pomočjo „skupnega naročilnega lista“, a tudi tukaj ne sme priti na enega več ko 500 K.

Tudi te „skupne naročilne liste“ mora c. kr. kmetijska družba na Štajerskem potrditi za svoje kmetijske podružnice in zadruga.

V slučaju takega skupnega naročila jamči dotično društvo za to, da se naročeno semenje odda v resnici onim kmetovavcem, za katere se je naročilo.

Pod točko 3 omenjeno jamstvo velja v tem slučaju, če se je semenje oddalo nekmetovavcem, za one kmetovavce, katerim je dotična kmetijska podružnica,

oziroma zadruga, naročila in oddala semenje za setev.

Vzorci naročilnih listov za posamezne naročnike, kakor tudi skupnih naročilnih listov za kmetijske podružnice, oziroma zadruga, oddaja c. kr. kmetijska družba na Štajerskem na zahtevo brezplačno, oziroma, če se jih malo rabi, tudi naročilne liste same.

Delo za rezerviste.

Da dobijo rezervisti, ki bodo šli v septembru iz vojske in deželne brambe na dopust, lahko kmalu kako delo ali službo na kmetih, bo posredovalnica za delo deželne dobrodelne zveze (Arbeitsvermittlung des Landesverbandes für Wohltätigkeit) v Gradcu, Hofgasse 14, razposlala 24. julija t. l. seznamke prostih mest za možke kmetijske posle pododdelkom vseh onih delov armade, ki sestajajo popolnoma ali v pretežni večini iz Štajercev. — Prijave takih služb, ki bi se lahko v septembru zasedle, se naj pošljejo najpozneje do

19. julija 1909

omenjenemu zavodu. Prijava mora obsežati: kaka je služba, kako plačilo, kedaj treba nastopiti in natančen naslov posestnika. To posredovanje se vrši popolnoma brezplačno.

Odprtje carinskih mej.

(Razmotrivanja o tem vprašanju od nekega neagrarca).

Jedno najpriljubljenih gesel, katerih je naš čas žalibog tako zelo bogat, je že dalje časa zahteva po odprtju carinskih mej, posebno onih proti Srbiji. Stari in mladi, izkušeni in neizkušeni, uradniki in delavci, obrtniki in industrijalci, vse zahteva prost uvoz agrarnih produktov iz Srbije in gorje njemu, ki bi se upal nastopiti proti temu, imenujejo ga tepca ali v najugodnejšem slučaju skritega agrarca. „Mi potrebujemo cenejše meso in to lahko dobimo le, če se odpre meja za srbski uvoz živine“ tako kriči množica in najbolj „kunštni“ izmed nje še pravijo: „Ne le da bomo imeli cenejše meso, tudi naša industrija bo imela večji izvoz. To bo dalo zopet več dela in zaslužka ljudem.“

Ali pa je vse to tudi resnično, tega ne preiskuje nikdo. To je tem bolj obžalovanja vredno, ker pač ni zlahka vpra-

šanja, ki bi bilo za naše kmetijstvo tako važno, ko je vprašanje odprtih mej. Človek bi vendar skoro moral verjeti, da se bo našel ta ali oni, ki si bo to vprašanje natančneje ogledal in to tem bolj, ker lahko samo en pogled v poročila trgovskega ministrstva o uvozu in izvozu iz in v Srbijo in izkušnje na polju škodljive prekupčije (ne kupčije), vsakogar takoj pouče, da ni nobene resnice v trditvah o cenejšem mesu in večjem izvozu naše industrije.

Uradna izvestja o inozemski trgovini pravijo namreč sledeče: Leta 1907., torej onega leta, ko je bila srbska meja za kmetijske pridelke zaprta, je znašal avstrijski uvoz raznega blaga iz Srbije v vrednosti 12,7 milijonov kron in izvoz v Srbijo 27,5 milijonov kron. To daje trgovsko bilanco 14,8 milijonov kron v našo korist. Leta 1905., ko je bila meja odprta, je dobila Avstrija iz Srbije blaga za 70,2 milijona kron in uvezla za to blaga za 31,6 milijonov kron. To kaže naše škode 31,6 milijonov kron. To se pravi: leta 1907. so nas Srbi naredili za 14,8 milijonov kron bolj bogate, dočim smo mi srbskemu kmetijstvu leta 1905. na stroške nas vseh podarili skoro 40 milijonov kron. Menim, da mi ni treba posebe še na dolgo razlagati, kaj pomeni, če gre za 40 milijonov kron denarja iz dežele. Kar pa zadeva tolikokrat navedeni večji izvoz naše industrije v Srbijo, nas o tem ravno tako pouče izkazi trgovskega ministrstva. Leta 1905. je bil uvoz iz Srbije skoro šestkrat tako velik ko leta 1907., naš izvoz industrijskih izdelkov pa samo za štiri milijone kron večji. Torej razmeroma zelo malo število, ki pa ni nastalo še celo vsled zvišanega uvoza, ker je leta 1903. znašal izvoz v Srbijo vključno zelo malemu uvozu (56,2 milijona kron) okoli 33,5 milijonov kron, torej skoro za dva milijona kron več ko v letu 1905. Torej vidimo, da bi se naš izvoz, če bi se meja odprla, za industrijo ne zvečal veliko, da bi torej tudi ne prišel pričakovani večji zaslužek v industriji. Da se z odprtjem mej sploh ne da noben izvoz kupiti, to je človeku, ki o stvari kaj razume, znana stvar. Uvažal bo kak narod le to, česar sam ne izdeluje ali prideluje in od tam, kjer dobi najboljšo kakovost. Le če je kakovost enaka, odločujejo cene in trgovske zveze.

Zagrizeni bojovníki za odprtje mej pravijo sicer, če se jim vse to podrži pod nos, da bi se prihranek konzumentov pri cenejšem mesu lahko porabil za industrijske izdelke in da bi s tem pridobila produkcija. Pri tem pa si mislijo samoumevno, da bo po odprtju mej meso postalo cenejše. A tudi to je, kakor bomo pokazali, prazno upanje.

Resnično je, da je živina cenejša. Prvič tam kmetu ni treba plačevati tako visokega davka ko pri nas, drugič zahteva on od države in država od njega mnogo manj ko pri nas. Živina pa tam ni primerna in pripravna za klanje in sekanje. Tudi to nam pove izkaz trgovskega ministrstva. Tam je namreč zapisano, da se tudi iz Avstrije izvažajo živina v Srbijo in sicer se je leta 1907. izvezlo 549 glav v vrednosti 328.840 K, dočim se je istega leta k nam pripeljalo iz Srbije 2.077 glav v vrednosti 228.040 K. Tako je stala povprečno ena avstrijska glava 600 K,

ena srbska živina pa le po 140 K povprečno. Iz tega sledi prvič da je Srbija navezana na našo rejeno, pitano živino, drugič, da se mora srbska živina šele v Avstriji ali na Ogrskem spitati, da postane dobra za klavnico. Če bi naš kmet lahko kupoval srbsko živino v Srbiji brez velike potnine in vožnine, bi menda lahko pričakovali cenejše meso. Tega pa žalibog ne more. Potni stroški bi pri eni ali dveh glavah, požrli celo diferenco. Kmet bi torej moral jemati živino, če hoče ceno kupovati, od prekupca, ki kupuje v Srbiji cele vagone živine in jih pošilja na veliko. Naravna posledica tega bi bila, da bi bila kmet in mesar, kajti tudi ta ne more živine kupovati naravnost v Srbiji in sicer iz istih vzrokov, navezana prav na prekupca in sicer na one velike živinotržce (Sartory & Co.), ki imajo že danes skoro vso trgovino z živino v rokah. O teh živinotržcih pa je za vsakogar, ki se v razmere količkaj vmisli, na prvi pogled jasno, da bodo, ker so jim milijoni in vse najugodnejše zveze na razpolago, v prvem trenutku, ko bo dal državni zbor svoje dovoljenje, da se meja za Srbijo odpre, poslali na Srbsko svoje agente, da si zavarujejo pravico predkupa. To morajo ti ljudje že zaradi tega storiti, da onemogočijo tako že v kali vsako konkurenco, ki bi jim lahko nastala.

Zagotovo se lahko danes trdi samo, da bode tvrdka Sartory v Srbiji živino ceno nakupovala. Kako drago jo bo potem prodajala, to je popolnoma v njenih rokah in pri določevanju cene bo gledala samo na svoje trgovske koristi.

Razložek med ceno živine v Srbiji in v Avstriji pri nakupu in pošiljanju na veliko v kljub vožnini ne bo ravno premajhen. Živinotržci bodo najbrže iz trgovskih ozirov v začetku nastavili cene zelo nizko, če bi se pokazal pri tem tudi le mal dobiček. To pa iz sledečega zelo važnega vzroka: s tem potiskajo cene domače živine navzdol. Če se jim to posreči v dovoljni meri, je to za njihovo trgovino naravnost neprecenljivega pomena. Avstrijska živinoreja se namreč vsled nizkih cen srbske živine še ne izplačuje in tako postane še bolj neugodna, kakor je že danes, za to pa se mora vedno bolj omejiti. Tako mora Avstrija meso, ki ga potrebuje, kupovati vedno bolj na inozemskih trgih in postaja tako vedno bolj odvisna od prekupcev. Kajti čim večja je razdalja med producentom in konzumentom, tem bolj je potrebna prekupčija in sicer ravno prekupčija na debelo. S potrebnostjo pa raste tudi moč in tako nastaja počasi monopol, ki ga lastniki ne rabijo v korist konzumentov, ampak pred vsem v svojo. Najboljša in najbolj izdatna ugodnost pa nastane pri ceni. Živinotržci bodo torej, kakor hitro bo Avstrija navezana samo na pridelek živine v tujini, in to se da, kakor smo pokazali, zelo lahko doseči, diktirali avstrijskim konzumentom cene, ki je domač živinorejec nikdar nebi mogel doseči. Prva posledica pri tem bo ta, da bode par ljudij, kakor hitro bo odprta meja, spravilo lahko zaslužen dobiček v svoje žepe in potem iztiskalo milijone zaslužka iz žepov avstrijskih konzumentov. Posebno opozarjam tukaj na dogodke pri petrolejskem trustu i. t. d., ki so bili popolnoma enaki. Da se v takih

razmerah ne da misliti in upati, da bo meso postalo cenejše, to je pač popolnoma jasno.

Kar pa zadeva čas neposredno po odprtju mej, moramo reči, da bi meso začasno mogoče res malo padlo v ceni. A popolnoma zagotovo to tudi ni. Kajti, kakor smo že rekli, je srbska živina slabo pitana in meso se ne da kuhati za juho ali pa peči, tudi če se ne zahteva mnogo od njega. Torej bi se morala živina prej v Avstriji ali na Ogrskem izpitati. Stroški tega pitanja bi bili naravno približno taki ko so sedaj, ker bi kmet sicer živino dobil ceneje, a davki, cena krme, uprava, vse bi ostalo isto, kakor je bilo prej pri domači živini. Če ne dobi kmet toliko, da bi pri tem lahko izhajal, potem bo tako kakor sedaj moral prepustiti pitanje. Če bi torej naj meso postalo ceneje, bi moral biti razložek med ceno srbske živine in sicer ono ceno, ki jo mora kmetovavec plačati živinotržcu in doma rejeno živino tako velik, da bi se kmetu plačali stroški in da bi spitano klavno živino lahko doma bolje prodal ko sedaj. Ali pa bo to mogoče, to se z zagotovostjo ne da trditi, ker bo, kar je samoumevno, odločala pri tem cena, ki jo bo moral plačati živinotržec. Zaradi neizogibnega monopola bodo živinotržci, kakor sem že omenil, skrajna menda tudi kaj žrtvovali, tako da lahko vsaj za prvi čas pričakujemo cenejše meso.

A če je to tudi res, vendar se moramo vprašati dvoje: 1. Ali se bo cena znatno znižala? 2. Kake posledice bodo prišle iz tega znižanja cen za konzumenta?

Na prvo vprašanje smo kolikor-toliko že odgovorili v dosedanjem. Cena se ne more za bogve kako veliko znižati, ker ostanejo cene za skrmljenje srbske živine pri nas, kakor smo že omenili iste. A še neko drugo dejstvo je, ki nam brani upati, da bodo cene za precej padle. Ne smemo namreč prezreti, da dobiva živinorejec že danes tako malo za živino, da mora živinorejo počasi opuščati. Cena je torej, v kolikor ne zadeva produkta samega, že tako zelo mala in razložek med ceno za domačo živino in pri nas spitano srbsko živino ne more biti tako velik.

Vključno temu hočemo, da dobimo natančnejši vpogled v te stvari, reči, da bo padla cena živini pri *kg* za 10 v, tako da bi konzument dobival meso pri mesarju za 10 vinarjev ceneje. S tem pa moramo odgovoriti na drugo in kakor se meni zdi, mnogo bolj važno vprašanje: Kake posledice bo imelo znižanje cene za konzumenta?

To vprašanje se ne da nakratko rešiti, ker zadeva pravzaprav jedro narodnega gospodarstva. Pred vsem bi morali pojasniti celo vrsto deloma nerešenih, deloma krivo rešenih vprašanj narodnega gospodarstva, da bi lahko dobili na to vprašanje popolen in jasen odgovor. Če pa na to vprašanje nebi odgovorili, bi bilo vse to naše raziskovanje enostransko, nepopolno in zato bom vendar skusil na to vprašanje kolikor mogoče kratko odgovoriti.

Da mi bo odgovor mogoč, moram pred vsem izreči neko trditev, ki sicer ni dokazana, o kateri pa se vendar vključno temu ne more reči, da je kriva. Ta trditev se glasi: „Dohodki vseh v omejenem narodnogospodarskem okrožju se

nahajajočih gospodarstev skupaj tvorijo vir, iz katerega zajema vsako posamezno gospodarstvo s produkcijo zopet svoje posebne dohodke.“

To se pravi: Vzemimo za primer, da vzamejo vsa avstrijska gospodarstva na leto 100 milijonov kron, potem je za 100 milijonov kron dela na razpolago in vsako gospodarstvo skuša sedaj deloma s pomočjo trdnih plač, a tudi s podjetji z direktnim ali indirektnim delom dobiti nekaj izmed teh 100 milijonov kron. Doseči več ko teh 100 milijonov kron je skupnosti le tedaj mogoče, če se skupni dohodki zvišajo. To pa se da, če zavržemo oddajo naših naravnih pridelkov (premog, železo i. t. d.) inozemstvu kot ne narodno-gospodarsko, doseči le tedaj, če ona gospodarstva, ki dobivajo svojo plačo v prvotni obliki od matere zemlje, dosežejo vsled večjih pridelkov večje dohodke. Ta gospodarstva so kmetijska. Samo ta gospodarstva niso zaradi svojih dohodkov odvisna od skupnih dohodkov in lahko dosežejo brez ozira na skupen dohodek svoj lasten večji dohodek.

Če se uvažajo kmetijski pridelki, ne da bi se to nadomestilo popolnoma z izvažanjem industrijskih, nastane primanjkljaj v skupnem dohodku. Ta je znašal leta 1905. v prometu s Srbijo skoro 40 milijonov kron. S tem se je skupen dohodek Avstrije v letu 1905. za 40 milijonov znižal, to se pravi, vsa gospodarstva skupaj so dobila za 40 milijonov kron manj.

Vzemimo, da bi se srbsko meso prodajalo po mesnicah za 10 v *kg* ceneje, potem bi morali izdati avstrijski konzumenti tolikokrat po 10 v manj, kolikor *kg* srbskega mesa bi se k nam uvezlo. Če porabijo torej n. pr. 50 milijonov *kg* srbskega mesa, bi morali izdati konzumenti 5 milijonov kron manj. O tem pač menda ni nobenega dvoma. Ravnotako tudi ne o tem, da bi bila vsota, ki si je konzumenti sicer ne prihranijo, ampak ki jo manj izdajo, tem večja, čim več takega cenega srbskega mesa bi se uvažalo. Jaz sem nalašč zapisal „ne prihranijo“, ker bi bilo v tem slučaju popolnoma napačno govoriti o kakem prihranku. „Prihranili“ bi si konzumenti to vsoto le tedaj, če bi tudi njihovi dohodki v kljub cenejšemu mesu ostali enaki. To pa ne bodo, kakor bomo takoj videli.

Na Srbskem stane *kg* mesa brez dvoma več ko 10 v. Če znaša razloček med ceno za *kg* žive teže srbske živine v Srbiji in med 10 v, recimo 60 v, potem bi, če uvezemo 50 milijonov *kg* živine iz Srbije, kakor smo zaradi primera rekli bolj zgoraj, morali oddati Srbiji 30 milijonov kron od našega skupnega dohodka. Petem bi bil račun nekako tak:

Skupen dohodek se zniža za 30 milijonov kron, od tega moramo odračunati zmanjšano ceno pri konzumu mesa, to je 5 milijonov kron, torej se je naš skupen dohodek zmanjšal za 25 milijonov kron.

Če pade cena domače živine pri *kg* tudi za ravno 10 v, kakor se lahko s precejšno zagotovostjo pričakuje, potem pade naš skupen dohodek zopet za ravno tolikokrat 10 v, kolikor *kg* mesa se pojé. Če vzamemo tudi tukaj, da se je pojedlo 50 milijonov *kg* mesa, potem bi se naše skupno premoženje zopet zmanjšalo za

5 milijonov kron, tako da bi skupna izguba znašala 30 milijonov kron.

Ker pa lahko dobivajo posamezna gospodarstva, kakor smo že preje rekli, svoje dohodke le iz skupnega dohodka in bi se ta zmanjšal za 30 milijonov kron, potem pač ni nobenega dvoma več, da bi morali ravno ubožnejši sloji plačati cenejše meso s približno šestkrat tako veliko izgubo na svojem dohodku. Ali drugače povedano: Za vsakih 10 v, ki jih manj izdajo za *kg* mesa, ima vsako posamezno gospodarstvo 60 v manj dohodkov.

Ta primanjkljaj bi se seveda pri posameznih vrstah gospodarstva različno kazal. Podjetniki bi ga čutili v manjši prodaji, delavci in nastavljeni v manjši priložnosti za delo. Le javni uradniki v svojih trdnih službah se zde edini, ki bi jih ta škoda ne zadela. To pa je samo na videz, kajti tudi njih bi vsled zmanjšane prodaje zadela podražitev vseh industrijskih, obrtnih, trgovskih izdelkov in finančne uprave bi ne mogle izpolniti želj po zboljšanju plač. Tedaj bi se namreč zmanjšala tudi davčna moč prebivalstva.

Posledica uvoza torej za industrijo ne bo več dela in zaslužka, ampak nasprotno, za kmetijstvo polom, za konzumente nobene nižje cene in ne olajšano življenje, za to pa otežkočeno in pred vsem podraženo življenje.

Dve besedi o določevanju žive teže živine po dr. Frischaufu.

Napisal M. Matievič.

I.

Od gospoda dr. Frischaufa sem dobil štiri mnenja o merjevni metodi z rekonstruiranim merilnim trakom: prvo pred daljšim časom (nekako pred tremi leti) ustmeno po gospodu ravnatelju pl. Kaiserfeldu, ko sem prevzel Frischaufov žepni instrument za niveliranje v preskušnjo; glasilo se je ugodno; potem v decembru 1908, kjer se je očitalo pomanjkanje dolgostne mere in se objubljala metoda s pomočjo činiteljev U in L (obseg in dolgost), potem mnenje v januarju 1909, neposredno pred mojim predavanjem v Gradcu, ki se z mnenjem, priobčenim v št. 11 tega lista strinja razun malega razločka, da je tam $\log A = 5.909 - 10$ (torej $A = 0.0000811$), v priobčenem mnenju pa je $A = 0.000081$ ($\log A = 5.940 - 10$).

Če bi gospod dr. Frischauf sprejel povabilo in se udeležil mojega predavanja, bi v svojem mnenju pač ne zapisal stavka: „Torej na štirih takih živalih temelji konstrukcija tega merilnega traka“, — izvedel bi bil namreč, da so se v ta namen porabile meritve mnogih stoterih goved. Tudi ona tako zelo povdarjana nenaravnost bi se lahko takoj razložila, ravno tako cena traka.

V zadnjem navedenem mnenju se moj merilni trak strogo obsoja in pravi se prodajavcu, da se sam goljufa in to se dokazuje s primerjanjem meritve in teže devetih goved po zadnji Frischaufovi formuli in po samih naznanilih mojega merilnega traka. Prva je označena z F , druga z M ; F ima 8 zadetkov in O velikih pogreškov, M samo 1 zadetek in 6 velikih pogreškov. Ta veliki uspeh me-

tode F in pa dejstvo, da se mi je v Gradcu povedalo, da je dr. Frischauf najboljši matematičar v Gradcu, sta mi sedaj povod, da pustim, ker sem sam samo navaden računar, svoj merilni trak skromno na strani in dam prednost formuli F . Enačba te formule je $G = 0.0000871 U^3$, pri čemer znači G težo v *kg* in U obseg v centimetrih. Obljubljajo se tabele, ki bodo sestavljene po tej formuli.

Jasno je, da bo marsikateri živinorejec ali kmetijski učitelj delal poskuse in preskušal formulo F . Dokler tabele ne izidejo, hočem lastnikom traka stvar malo olajšati, da bo trak vsaj v zadnjem trenotku še kaj koristil. Tudi hočem podati rezultate mojih tozadevnih preiskovanj v prihodnji številki tega lista. Kot vzgled za preprosto računanje hočem vzeti podatke prvega izmed navedenih devetih goved. To govedo je tehtalo 689 *kg*, po F se je dognalo 689 manj 3%, po M 689 manj 12%, torej je moral znašati obseg čez prsa 197 *cm*. Po F se računa: $197 \times 197 \times 0.0000871 = 666 \text{ kg}$. Da se lažje računa, naj se ne bere število *cm*, ampak obsegu primerno število rdeče M razdelbe; t. j. 329.4. Če to pomnožimo s tremi in od tega odštejemo 706, dobimo ono rdečo M številko, kateri odgovarjajoča številka milimetrov nam kaže iskano težo v *kg*.

$$329.4 \times 3 = 988.2$$

$$\text{od tega} \dots 706$$

$$\text{potem ostane} \dots 282.2 M = 664 \text{ mm.}$$

Ravno toliko *kg* znaša iskana teža, torej 664 *kg* (Mali razloček 2 *kg* izhaja od tod, ker je pravilni obseg čez prsa 329.45 M).

Da se je obseg 197 *cm* pravilno zadel, to nam dokazujejo poleg opazke o prodajavcu, ki se sam goljufa (smer razločka) tudi podatki pri 3., 7. in 8. govedu, ki so imela obsege 202, 204, 208 *cm*. Pri podatkih o 2., 4., 5., 6. in 9. govedu so se morale vriniti kake napake. Če vzamemo velike razločke v odstotkih od M kot pravilne, znašajo oni pri F ne 0, 4, 5, 7 in 0, ampak 3, 6, 8, 9 in 4%. Ali pa se je predpisana korektura vendarle porabila?

Splošno izražena formula za določevanje žive teže $G = AU^3$ ni nova, ampak se je rabila že pred leti. Po mojih dose-danjih izkušnjah daje $A = 0.000081$ vsakakor boljše rezultate ko $A = 0.0000811$. Posebno za pingavske bike in krave je jako zadovoljiva, manj pri volih, tudi pingavskih ne.

II.

Pod naslovom „Prava vrednost Matievevega merilnega traka“ je bila priobčena v 11. številki tega lista na str. 83 zelo zanikajoča kritika gospoda dr. Frischaufa o mojem merilnem traku, ki se končuje tako: „Navadna centimetrška mera in tabela ene strani nam nadomesti drago in vrhu tega še nezanesljivo Matievičovo mero.“ V Frischaufovi formuli $G = AU^3$ pomenja G živo težo v *kg*, U obseg čez prsa (ki se izraža, da ni preveč centimalk, v *cm*) in A konstanten činitelj 0.0871. Da dokaže neporabnost mojega merilnega traka, navaja mere devetih goved in se pri tem ne ozira na izrečno določbo navodila, da mora pri tem pomagati tudi oko.

Formulo $G = AU^3$ sem že leta 1902 s činiteljem $A = 0.0821$, ki velja za odrastlo živino, sestavil, preiskal in zavrzel. Pri nekem kratkem predavanju na ogledovanju koroških goved v jeseni 1903 sem javno omenil, da je popolnoma dobro in tudi primerno, če se za določevanje teže porabi samo ena dimenzija, najboljša obseg črez prsa. Nek poslušavec, ki je stal slučajno poleg mene (gospod vladni svetnik Gierth) mi je pritrjujoče priki-mal. To je povzročilo zadnji napad na mene. Toda denimo vse osebno na stran in pečajmo se z rečjo popolnoma stvarno.

Pred vsem moram omeniti in tudi najstrožji kritik mi bo brezpogojno pritr-dil, da mora imeti formula za praktično določevanje teže to lastnost, da dognane teže od najlažje do najtežje živine niso ne na zgoraj ne na spodaj preveč različne od dejanske. Dajmo za to, kar mi-slimo s tem reči, navaden primer: Če daje kaka formula za obseg 200 cm težo 697 kg, ne smejo biti dejanske teže vseh živali s tem prsnim obsegom (pri katerikoli pasmi) ne vse nad 697 in ne vse pod 697, ampak morajo biti enakomerno porazdeljene na obeh straneh. Sicer bi v enem slučaju bil prodajavec, v drugem pa kupec na boljšem. Če je torej stalen činitelj kake formule kje prevelik, mo-ramo nahajati to napako pri vsaki živali od najmanjše do največje in ta napaka se lahko odpravi s tem, da se ta konstanta zmanjša.

Zdi se mi pred vsem potrebno, da povem nekaj o svojih metodah merjenja. Pri predavanju 9. januarju t. l. sem po kratkem uvodu, kako sem prišel, ali bil pravzaprav prisiljen, da sem se pečal s to stvarjo, povedal, katere telesne mere sem rabil za določevanje živine. Do leta 1904. sem se držal formule $G = AU^2L$, pri čemer je pomenjalo A , kakšen je pač bil U ali L , določeno konstanto (stalno število). Ta formula pa me pri poznejših prekušnjah ni zadovoljila, končno tudi zaradi tega ne, ker se razun obsega in dolžine niso upoštevale tudi druge važne telesne mere. Leta 1902. sem skušal rabiti samo prsni obseg U v formuli $G = AU^3$ in sem imel v ta namen rezultate merjenja lipske univerze (dr. Horn) na 143 živalih raznih pasem in razne kakovosti. Kot povprečno vrednost konstante za vse te tri živali sem našel 0.0851 A tudi ta formula me v kljub precejšnjemu številu zadetkov ni zadovoljila, ker ni bilo nobenih preprostih sredstev za odstranitev največjih napak na razpolago in ker so bili največji razločki na obe strani vendar le zelo veliki, celo preveliki. Ti so dosegli pri št. 23. zapisnika, pingavskem volu z obsegom 202 cm in težo 533 kg 31.7 odstotkov, t. j. 169 kg preveč; nasprotno pa se je pokazalo pri št. 46, graubündenski kravi z obsegom 175 cm in težo 456 kg 20.1%, to je: 115 kg premalo. Razun tega sem pozneje opazil, da ta formula s konstantnim činiteljem ne odgovarja živalskemu telesu v različnih štadijih njegovega razvoja. Raziskoval sem nadalje in sem našel, da srednje teže skupine najlažjih in najtežjih goved niso v istem razmerju ko tretje potence njihovih obsegov črez prsa ampak da so v razmerju $U^n : u^n$, kjer pa je n manj ko 3. Takrat sem mislil, da izhaja to od tega,

ker prsni obseg ni popolna krožna črta, a to misel sem pozneje zavrzel. V mnenju, ki je bilo oddano leta 1903., se je govorilo o oformuli AU^3 v primeri s podatki pri porabi razmerja $U^n : u^n$. Rezultati merjenja, ki se je izvršilo na mojo prošnjo na 312 govedih raznih po Štajerskem in Koroškem razširjenih pasem, so dali za razmerje $U^n : u^n$ v proporciji $G : g = U^n : u^n$ težkih in najlažjih živali za n zopet vrednost, ki je bila manjša ko 3, ki pa je bila skoro popolnoma enaka prvi. Pri težah, ki so se izračunale po tej konstanti, sta imeli prej navedeni živali zopet največje razločke, a ti so se reducirali od +31.7 do -20.1 odstotkov (širina 51.8) na +22.0 do -22.9 (širina 44.9).

Ko se je določil n za tri vrste živali od najlažjih do težjih, se je izračunala kilogramska razdelba za moj trak in tako so se določile po formuli $G = AU^3$ teže z različno vrednim, ne konstantnim činiteljem A . To se v omenjeni oceni v 11. številki tega lista zavrača kot nenaravno z opombo, da lahko znaša n le 3 in da A ne sme imeti različnih vrednosti. S tem in s sledečimi opazkami se je mojemu merilnemu traku jemala cena. — Jaz pa bom na podlagi velikega števila merjatev dokazal, da v formuli $G = AU^3$ činitelj A ne sme biti konstanten, da torej v proporciji $G : g = U^n : u^n$ ni treba, da bi n moral biti 3. To bi se lahko pri predavanju 9. januarja že zgodilo in kritiki bi se prihranilo trudapolno iskanje vrednosti, ki jo ima n . Tudi bi predavatelj lahko brez sramu priznal vse slabe lastnosti svojega merilnega traka.

Da dokazem svojo trditev, naj v formuli AU^3 ohrani koeficient A od dr. Frischaufa dognano vrednost 0.0871, ker bodo potem bravei sami lahko uvideli vrednost formule $G = 0.0871 U^3$.

V kritiki dr. Rudolfa Horna iz leta 1893., ki jo ima od januarja t. l. tudi gospod ravnatelj dr. pl. Kaiserfeld, je navedenih 143 živali s težo in obsegom. Po tej formuli izračunane teže vseh teh živali kažejo 81 pogrškov z več ko 5%, med temi 37 velikih, to je takih, ki dajejo več ko 10 odstotne razločke med izračunano in dejansko težo. Največja razločka na obe strani sta kakor zgorej, pri št. 23. in 46. Št. 23 ima 533 kg teže, formula pa pravi, da 718, torej za 185 kg ali 34.7 odstotkov preveč. Št. 46. ima 571 kg, formula pa pravi 467 kg, torej 104 kg, ali 18.2 odstotka premalo. Razdalja med mejami pogrškov znaša 52.9 odstotkov. Med navedenimi 143 živalmi jih je 32 bolj težkih ko 700 kg. Od teh ima po Frischaufovi formuli 29 večjo težo in pri dvanajstih presega razloček celo 10 odstotkov, kar je velika napaka. Razločki pri ostalih treh živalih imajo razdaljo 4.2, 2.6 in 2.3 odstotkov (zadetki). Te številke kažejo jasno, da je činitelj 0.0871 za živali nad 700 kg prevelik.

Na graškem jesenskem sejmu je bilo leta 1907. razstavljenih 119 goved muredolske, gorske lisaste, muricodolske, pingavske in marijadvorske pasme. (Podatkov iz leta 1908. nisem imel v primerni obliki na razpolago—žalibog!) Pri teh lepo rejenih, za razstavo godnih in torej večji koeficient zahtevajočih živalih daje Frischaufova formula 60 pogrškov

(nad 5%) in med temi 17 velikih. Izmed 22 živali s težo nad 700 kg jih je 19, pri katerih napoveduje formula večjo težo in med temi 8 velikih napak. Razločki ostalih treh živali znašajo na nasprotni strani 2.5, 3.5, 1.4 odstotka (zadetki). Te številke pravijo tudi tukaj kakor zgoraj, da je činitelj 0.0871 za težke živali prevelik. Posebno velja to splošno o volih. Med temi jih je 119 govedi 14, katerih pravo in dejanjsko težo po tehtnici (W), po Frischaufovi formuli (F) in s pomočjo mojega traka (M) brez korekture po videzu navajamo v naslednjem:

Štv.	W	F	M
45	545	542	505
46	573	627	574
47	626	676	616
48	650	740	667
49	753	819	730
50	700	865	768
59	493	578	535
60	509	597	550
76	776	877	778
77	781	953	837
98	969	1045	910
99	921	1086	942
119	961	1086	942
120	930	1060	920

Razločke in napake v odstotkih naj si blagovoli čislani bravec sam izračunati, ravno tako tudi presoditi, koliko velja očitanje, da se napake merilnega traka kažejo posebno pri veliki živini. Pri bikih je F na boljšem. Leta 1907. je bil razstavljen 1.650 kg težak velikanski vol s prsnim obsegom 280 cm. Formula F ima za ta prsni obseg preveliko težo 1.910 kg.

Med zgore omenjenimi 312 štajerskimi in koroškimi govedi jih je bilo 53 s težo nad 700 kg; zaradi krajšega navajam njihovo težo skupaj. Po tehtnici je znašala 40.723 kg, po formuli F 45.896 kg, torej za 5.173 kg ali 12.7 odstotkov preveč. Tudi te številke potrjujejo da je činitelj 0.0871 za težko živino prevelik.

Če mora biti, kakor se zahteva, koeficient konstanten, potem mora biti vrednost 0.0871 za lahko živino ravno tako prevelika ko za težko. V tem oziru imamo več podatkov na razpolago. Deželna šola za planšarstvo na Grabnerhofu je 10. februarja 1905 zmerila in stehtala 23 telet muredolske in pingavske pasme v teži od 40 do 173 kg. Pri vseh 23 živalih daje formula F brez izjeme nižjo težo. Razločki znašajo do 17.3 odstotka in so v 14 slučajih veliki nad 10%. Skupna teža vseh 23 telet znaša po tehtnici 2.352, po formuli F pa 2.097 kg, torej za 255 kg ali 10.8 odstotka manj. Ta števila kažejo jasno, da je činitelj 0.0871 za lahko živino premajhen. — Med zgore omenjenimi 312 štajerskimi in koroškimi živalmi je 21 telet s težo pod 180 kg. Njih skupna teža je po tehtnici 2.065, po formuli F 1.893 kg, torej za 172 kg ali 8.3 odstotka premalo. Tudi to dokazuje, da je činitelj 0.0871 za lahko živino premajhen.

Tako smo videli iz mnogih poskusov, da daje v enem slučaju činitelj 0.0871 v formuli $G = AU^3$ odločno manjšo težo, da ga treba torej zvišati, v drugem slučaju pa znižati, da ostanejo razločki kolikor mogoče blizu skupej. Spoznali smo tudi, da činitelj A v formuli AU^3 nikakor ne sme biti konstanten. Če se zdi to matematičarju na prvi pogled nekaj nenarav-

nega, ga lahko naravoslovec dovolj pouči. Formula $G = AU^3$ s konstantnim A , oziroma proporcija $G : g = U^3 : u^3$ temelji na tem, da je gorenja proporcija pravilna, če hočemo, da naj ostanejo teže brez velikih razločkov. Naravoslovec pa bo rekel, da se to ne godi, kajti posebni deli telesa, kakor n. pr. glava, noge i. t. d. imajo pri teletu in pri odrastlem govedu različno procentualno težo. Čital sem v nekem strokovnem listu, da znaša pri volu glava 3, pri teletu pa 6-5 odstotkov skupne telesne teže. In vse te različne okoliščine bodo pripomogle, da se bo pod 3 nastavljen vzmožitelj primerno zaokrožil.

Letošnje pomanjkanje krme.

Ker smo pridelali zelo malo sena in ker se tudi trava tu in tam po raznih krajih le zelo slabo razvija, bomo morali začeti zgodaj misliti na to, kako bomo z živino prezimili.

S travniškim in deteljnim senom, ki je najboljša zimska krma za naše domače živali, dobiva živina vse redilne snovi v taki obliki, ki je njenim organom najbolj primerna.

Če že v dobrih letih, ko je dovolj sena in krme, mešamo seno in krmo s slamo, bomo letos, ko je malo krme, morali delati to še v mnogo večji meri. Večje pa bomo morali, posebno v zadnjem delu zime, izhajati samo s slamo in z močnimi krmili.

Za to hočem podati par dobrih nasvetov:

1. Če je malo sena, se vsa slama skrmi, bolje je, da leži živina na trdem, ko pa da bi se, vsled lakote popolnoma shujšana in oslabela, prodala v mrtev kup mesarju.

2. Torej ne pride ne bilka slame na gnojščice; gnojnica in blato pa se morata skrbno zbirati in za steljo se rabi šota, šotna prst, stara čreslovina, peščena prst, žagovina i. t. d. Ali pa se sploh ne stelje in se nabrani gnoj na robu kake bližnje njive kompostira.

3. Da se slami, ki se krmi v velikih množinah in čije stebila in liste živina zelo rada je, doda boljši okus in da se prepreči, da bi živina izvrgla iz jasli manj okusne dele slame in jih poteptala v gnoj, se na drobno zrezana slama vroče opari. Sicer se v zadnjem času po pravici ne daje več tako zelo mnogo parjene krme, ker želodec s tem oslabi in izločuje le malo soka; nobeno pa ni za živino dobro. Tukaj pa svetujem to, ker se da množina slame podvojiti. Dalje tudi 4 in 9.

4. Mrzla krma se mora najprej segreti tako daleč v želodec, da ima isto toploto ko kri; to pa gre na stroške telesne živinine toplote, pri čemer se v živinskem telesu porabi mast. Les in premog pa sta cenejše kurivo ko živinska mast ali surovo maslo. Zato se mora zelo priporočati krmljenje oparjene krme. (Iz istega vzroka se naj ne daje popolnoma mrzla voda, pač pa naj bo toliko sveža, da lahko pogasi žejo.)

5. Seveda se tudi seno reže, ker se dolge krme od ljudij in živali vedno mnogo raztrosi. Tudi tukaj povzroči parjenje boljši okus. Seno je predvsem za mlado živino; starejša živina dobi tako posla-

stice k slami. Glede razdelitve krme pa moramo omeniti, da je mnogo bolje, če se daje kravi vsak dan skozi celo zimo le po 1 funt sena, ko en par tednov po 6 funtov na dan, pozneje pa le slama in močna krma.

6. Ker je ta krma razmeroma malo okusna, se mora dodajati krmi vsak dan na glavo po eno žlico zmlate živinske soli. S tem se tudi želodec vzbudi, da daje več soka.

7. Ne sme se prezreti, da ima slama malo proteina, torej malo beljakovine in da je ravno tako tudi z repo in krompirjem, da torej z repo in krompirjem ne moremo nadomestiti onih redilnih snovi, ki jih v slami ni. Zrnje pa je le takrat dobro, če je dosti grahovice in pa boba, da se lahko poleg zdrobita.

8. V takih letih, kakršno je letos, moramo torej na vsak način nekaj dokupiti. Najcenejše in v najboljši obliki kupujemo one snovi, ki jih slama nima, v oljevih prgah.

Dobijo se razne prge, tako lanene, sezamove, repičine, palmove, makove, bučne, iz zemeljskega oreha, a med vsemi temi so lanene prge najboljše krma za teleta in žrebeta. Zemeljski oreh ni mnogo bolj drag ko lanena prga, a ima mnogo več redilne vrednosti, tako da je po mojem mnenju boljši ko lanena prga; k večjemu za žrebeta je lanena prga boljša, ker jih odpira (daje se k večjemu dve petini funta lanene prge na dan). Za odrastla goveda bomo vzeli repičine, sezamove ali makove prge, ki so skoro za polovico cenejše, a imajo skoro ravno toliko redilne vrednosti. — Palmove prge kupuje samo tisti kmetovavec, ki mu ni treba štediti z denarjem. Od najcenejše do najdražje prge v razmeru do redilne vrednosti gre vrsta tako: makova, sezamova, repičina, iz zemeljskega oreha, lanova, palmova prga.

9. Ker ima zimska žitna slama mnogo manj beljakovine ko poletna, se moramo pri krmljenju prg na to ozirati; na 100 funtov zimske žitne slame dajemo 16 funtov, na 100 funtov letne žitne slame pa le 13 funtov makove, sezamove, ali repičine prge, oziroma 10 v prvem, in v drugem slučaju 8 funtov prge iz zemeljskega oreha (po Soxhletu).

10. Poraba drugih močnih krmil se le deloma priporoča. Otrobi n. pr. ne nadomestijo nikdar redilnih snovi, ki jih nima slama, a se lahko, kakor riževa krmilna moka, z uspehom primešajo krmi za dojne krave. Nasprotno pa so sladove troske za staro, posebno pa mlado živino, oparjene ali suhe z zrezanimi repami izborna priloga. V žganjarjih so droži v takih letih neprecenljive vrednosti, a če se ne more več krmiti nobeno seno (vsaj 8 do 10 funtov suhe krme na dan in glavo k drožem), se morajo tukaj k drožem in slami dajati tudi prge. Med koruzo, suhimi droži, zdrobljenim žitom in mlatom, gre mlato (treberjem) posebna pozornost; mlato ima namreč precej lesnih vlaken in je tako podobno suhi krmi, glede redilne vrednosti je precej blizu palmovih prg in ni predrago.

11. Par načinov krme za vzorec: a) 14 funtov slame, 2 do 3 funte sena, 2½ funta repičinih prg; b) 12 funtov

slame, 6 funtov suhega mlata ali 24 funtov mokrega; c) 11 funtov slame, 2½ do 3 funte makovih prg, 4½ do 5 funtov pšeničnih otrobov; d) 5 funtov deteljčinega sena; 10 funtov slame, 3 funte suhega mlata; e) 8 funtov slame, 5 funtov sena, 4 funte riževe krmilne moke, 1½ funta podzemeljskega oreha; f) 7 funtov sena, 9 funtov slame, 2 funta sezamovih prg; g) 12 funtov slame, 5 funtov riževe krmilne moke, 1 funt repičine prge; h) 30 litrov krompirjevih droži, 2 funta sena, 7 funtov slame, 1½ funta makovih prg; i) 8 funtov slame, 35 funtov repe, 4 funte sladovih trosk, 1½ funta prge iz zemeljskih orehov (Sestavil Dr. Soxhlet v letu pomanjkanja 1893).

12. Splošno: V nekaterih slučajih bo dobro, če se število živine zmanjša, a to ne sme iti predaleč! Živina, ki krmo slabo izrablja, se naj kmalu spravi k mesarju. — Oljeve prge se naj vedno kupujejo na veliko in cele, ker so potem res pristne; naj se naročajo skupno; Repična prga, ki ima toplo oparjena, duh po gorčici, je sumljiva, ravnotako umazane, plesnjive prge in moke. Končno omenimo še, da je vsaj za začetek na vsak način potrebno, da se krma stehta; celo oni, ki ume krmiti in ki je v tem vajen, bo presenečen, kako nesigurne bodo njegove ocenitve, če jih bo potem stehal. V času, ko nam gre „pri tankem“, pa moramo biti „natančni“!

K sklepu še: V jeseni takoj preorati in kjer se le da posejati mešano zeleno krmo, da se lahko kolikor mogoče dolgo zeleno krmi. R. Steppes.

Pašnik na erarični logarski zemlji.

Ker je potrebno, da se umetno pridelovanje krme in umna paša kot dve trdni podlagi za uspešno povzdigo domače živinoreje kvantitativno in kvalitativno pospešujeta, je posvetilo c. kr. poljedelsko ministrstvo nele vsem stremljenjem v tej smeri posebno pozornost in naklonilo izdatne podpore, ampak je skušalo tudi po možnosti ugoditi pismeno in ustmeno izraženim željam avstrijskih kmetovavcev in je ustvarilo tudi iz lastnega nagiba razne akcije za povzdigo pridelovanje krme in pašnega gospodarstva. (Glej o tem več posebno v sledečih knjigah: pl. Weinzierl „Die Förderung des künstlichen Futterbaues in Österreich“, poseben od tisek iz lista „Wiener landwirtschaftliche Zeitung“, št. 2 in 5 iz leta 1908, „Der alpine Versuchsgarten auf der Sandling-alpe“. Dunaj 1908. V komisijonelni založbi pri W. Fricku; prof. dr. Falcke, „Zur Weidefrage“, Wiener landwirtschaftliche Zeitung, št. 8, 1908).

Najnovejše podjetje, ki zasleduje z ustvaritvijo umetno narejene paše za črede ne le direktno pospeševanje umnega pridelovanja krme na planšarski in pašni zemlji, ampak ki hoče z opazovanji, študijami in poskusi, ki merijo na to, da se reši pred vsem cela vrsta rastlinoznanskih vprašanj s posebnim ozirom na umetno trajno pašo, kulturo semena in gojenje požlahtnjenih krmilnih rastlin, tudi neposredno delati za povzdigo te tako važne znanstvene in obratne stroke, je pred nedavnim od c. kr. poljedelskega ministrstva zasnovan pašnik na erarični logarski

zemlji in sicer na posestvu Krage v c. kr. logarskem okraju Hinterberg pri Mitterndorfu na Gornjem Štajerskem, ki se je z dokupi zaokrožilo in povečalo.

To podjetje, v čegar vodstvo sta od c. kr. poljedelskega ministrstva določena začasno pri imenovanem ministrstvu v izredni službi zaposleni ravnatelj c. kr. semenske kontrolne postaje na Dunaju, dvorni svetnik dr. Teodor vitez pl. Weinzierl in kot njegov zastopnik tehnični konzulent nadzornik za barjanske kulture Julij Koppens, naj v prvi vrsti izpolni od kmetijskih podružnic Osoje, Pürgg in Donnersbach za občine Mitterndorf, Toplice i. t. d. izražene želje, ki so jih imenovane podružnice na podlagi soglasnih sklepov v posebnih v ta namen sklicanih zborovanjih, sveste si važnosti paše v zvezi z ustanovitvijo postaje za gojenje semena, sledeče formulirale:

1. Na pašo se naj goni le mlada živina (mladi biki in telice) pinegavske in pogorske lisaste pasme, ki naj imata enako pravico do paše.

2. Na paši se naj živali ločijo po spolih.

3. Pašnina se naj nastavi kolikor mogoče nizko.

Posestvo Kragl, ki je bilo že tako erarična last, se je z dokupom dveh velikih paš (Seebaške in Koglerske) in z izločitvijo deputatne zemlje za logarske uslužbenke zaokrožilo in povečalo, tako da bo, ko bode izkrceno in uravnano, obsegalo celotno, eno pašo, veliko 54 ha (nad 94 joh).

Živino bo prejemala in pašnino pobirala c. kr. logarska in posestna uprava v Hinterbergu.

Razun tega se bodo naredili na tem posestvu poskusni vrtovi za znanstvene poskuse v kulturi, umetni travniki in nazadnje stelnji travnik, da se bodo delali poskusi o vprašanjih kulture stelnih rastlin.

Ker bodo kulturna dela, adaptiranje in obnovitev, nove stavbe na imenovanem posestvu gotove pač menda še le v poznem poletju tega leta, se popoln obrat na tej paši v letu 1909. še ne more začeti.

Kmetijski svet.

V sredo, 30. junija se je ob 10. uri predpoldne vršil v dvorani nižjeavstrijskega deželnega zbora ustanovni občni zbor kmetijskega sveta za tretjo, do konca leta 1913. trajajočo poslovno dobo.

Poročila o stanju hmelja.

IV. poročilo lužnoštajerskega hmeljarskega društva v Žalcu o stanju hmeljske rastline v Savinjski dolini, dne 29. junija 1909. Da si je dne 26. in 27. t. m. precej deževalo, je vreme v obče — posebno mrzle noči — nadaljni rasti hmelja neugodno; vrhu tega pa se je škodljivi mrčes v slabših nasadih prikazal v večji množini. Stanje hmeljnikov je neenako: ena tretjina dobro, ena tretjina srednje, ena tretjina slabo. Golding je pričel cveteti. Društveno vodstvo.

Iz podružnic.

= Ivanjkovci. Dne 6. junija t. l. je priredila tukajšna kmetijska podružnica v gostilni gospoda Zavratnika javno predavanje, na katerem je razpravljaj gospod Domicijan Serajnik o čebeloreji in gospod Ogorelec, vodja državne pletarske šole pri Sv. Barbari v Haložah, o vrbarstvu in pletarstvu. Nekoliko neugodno vreme je bilo vzrok, da obisk ni bil posebno mnogobrojen, a bil je zadovoljiv. Poslušavci so sledili z vidnim zanimanjem izvrstnemu predavanju ter postavili potem razna vprašanja, katera so se jim od g. predavateljev natančno pojasnila. Tukaj je dokaj take zemlje, kjer bi vrba dobro uspevala, a sicer pa posestnik nima nobene koristi. Vsako leto pa se v jeseni porabi precej pletarskih izdelkov za razpošiljanje sadja in grozdja.

Tržna poročila.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruzna		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje ..	50	14.50	12.--	11.--	10.--	9.50	9.50						
Ormož ..	50	15.50	10.50	9.--	10.50	9.--	10.50						
Gradec ..	50	16.25	10.88	9.50	10.--	9.38	11.60						
Ljubno ..	50	18.--	11.25	9.75	11.--	9.25							
Maribor ..	50	14.--	9.50	9.--	10.--	9.--	9.50						
Ptuj	50	14.50	10.--	9.50	11.--	9.--	10.--						
Inomost ..	50												
Celovec ..	50	14.50	10.75		11.--	9.50							
Ljubljana ..	50												
Pešt ...	50												
Solnograd ..	50	17.--	10.--	10.--	11.20	10.--							
Dunaj ..	50	17.--	10.58	9.03	10.20	9.33							
Linc ...	50											7.83	

Mesto	Kil	Ajda		Bob		Seno sladko		Seno kislo		Ržena slama		Ježna slama	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje ...	50	11.50	10.--	5.--	4.--	3.50	2.50						
Ormož ..	50	9.50	10.--	6.50	6.--	4.--	3.50						
Gradec ..	50	11.50											
Ljubno ..	50		14.--	7.--	6.--	6.--	4.--						
Maribor ..	50	8.25	12.--	4.--	4.--	3.--	3.--						
Ptuj ...	50	9.50		7.--	6.--	4.80	3.80						

Graško tržno poročilo.

Sejm skrmno in slamo od 28. junija do 4. julija 1909. Pripeljalo se je 39 vozov s 345 meterskimi stoti sena in 12 vozov s 71 meterskimi stoti slame; in je bilo slabše obiskano ko pretečni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 10.50 do K 14.--, sladko od K 10.70 do K 14.50; ržena slama od K 7.80 do K 8.60; pšenična slama od K 7.60 do K 8.40, ječmena slama od K --.-- do K --.--; ovsena slama od K --.-- do K --.--; ježna slama od K --.-- do K --.--.

Sejm zrogato živino dne 8. julija 1909. Prignalo se je 540 volov, 193 bikov, 527 krav 100 živih telet, pripeljalo se je -- mrtvih telet, -- svinj, -- drobnic in -- konj.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: -- volov, 10 bikov, 18 krav, -- telet; na Gornje Štajersko: 180 volov, 30 bikov, 100 krav, -- telet; Predarlberško: 40 volov, 40 bikov, 43 krav, 18 telet; v Nemčijo: 7 volov, -- bikov, -- krav, -- telet; v Švico: 61 volov, 24 bikov, -- krav, -- telet; Solnograd: -- volov, -- bikov, -- krav, -- telet; na Ogrsko: -- volov, -- bikov, -- krav, -- telet; v Trst: 12 volov, 6 bikov, 117 krav, -- telet; na Češko: -- volov, -- bikov, -- krav, -- telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od K 78.-- do K 84.-- (izjemoma K 92.--), poltolsti od K 66.-- do K 76.--, suhi od K 60.-- do K 64.--; voli za

pitanje od K 64.-- do K 68.--; klavne krave, tolste od K 54.-- do K 66.--, poltolste od K 44.-- do K 54.--, suhe od K 30.-- do K 40.--; biki od K 56.-- do K 70.--; dojne krave do 4. teleta od K 58.--, do K 68.--, črez 4. tele od K 48.-- do K 56.--; breje od K 50.-- do K 54.--; mlada živina od K 60.-- do K 74.--. Za 1 kilogram mrtve teže: telet do K --.-- do --.--; svinje od K --.-- do K --.--; pitanske svinje od K --.-- do K --.--.

Sejm klavne živine dne 9. julija 1909. Zaklana živina: 1207 telet, 1365 svinj, -- komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K --.78 do K 1.--; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.-- do K 1.04; nemške mesne svinje od K 1.52 do K 1.52; nemške pitanske svinje od K 1.40 do K 1.44; ogrske pitanske svinje Ia od K --.-- do K --.--; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.40 do K 1.48; mesne svinje od K 1.44 do do 1.48, bosnjaške pitanske svinje, debele, od K --.-- do K --.--; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K --.-- do K --.--; ovce od K --.80 do K --.84; kozlički in jagnjeta od K 6.-- do K 7.--. Cena za svinje so se povišale, za teleta so padle.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 25. julija v Žalcu**, okr. Celje; v Slovenji Bistrici**, pri Sv. Vrbanu**, okr. Ptuj; v Čeremožišah**, okr. Rogatec; v Kozjem**, v Lipnici**.

Dne 26. julija pri Sv. Ani na Krembergu, okr. Cmurek; v Teharjih**, okr. Celje; v Framu**, okr. Maribor; v Ormožu**.

Dne 27. julija v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 28. julija na Ptuju (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje.

Dne 29. julija na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogato živino).

Dne 30. julija v Kostrivnici**, okr. Rogatec; v Gradcu (sejem z mlado živino).

Dne 31. julija v Zagorji**, okr. Kozje; v Konjicah**, pri Sv. Jakobu**, okr. Laško; pri Sv. Lovrencu v Slov. gor.**; okr. Ptuj; v Marnbergu**.

Dne 2. avgusta na Ponikvi*, okr. Celje; v Pišecah*, okr. Brežice; v Konjicah**, okr. Lipnica; pri Sv. Lenartu v Slov. gor.**; pri Sv. Martinu pri Vurbergu**, okr. Maribor; v Celju*.

Dne 3. avgustu v Radgoni*; v Ormožu (svinjski sejem).

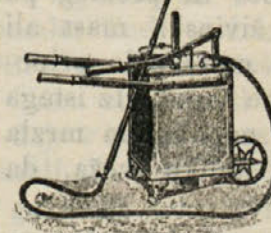
Dne 4. avgusta na Ptuju (sejem s ščetinarji); v Št. Ilju pod Turjakom**, okr. Šoštanj; v Lučah (sejem z drobnico), okr. Arvež; na Ptuju; na Svetih gorah**, okr. Kozje; v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje.

Dne 5. avgusta v Gradcu (sejem z rogato živino in konji); v Lembergu**, okr. Šmarje pri Jelšah; v Loki**, okr. Laško; v mestu Ptuju; na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem); pri Sv. Janžu**, okr. Arvež.

Dne 6. avgusta na Spodnji Poljskavi (svinjski sejem), okr. Slovenska Bistrica; pri Novicerkvi**, okr. Ptuj; v mestu Ptuju; pri Mariji Snežni*, okr. Cmurek; v Gradcu (sejem z mlado živino).

Stroj za beljenje

„King“

s takoj dostopnimi kroglastimi ventili za beljenje in desinficiranje hlevov, skladišč in tvorniških prostorov, kakor tudi za škropljenje in prašenje zelo pripraven, pošilja za tvorniške

cene 283-5

Ig. Heller, Dunaj II.,

Praterstraße 49.

Zahtevajte cenike. ...: iščemo zastopnike.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Predložitev računskih zaključkov za leto 1908. c. kr. okrajnim glavarstvom.

Od strani c. kr. okrajnih glavarstev se posojilnice sedaj pozivljajo, naj predložijo svoje računske zaključke za leto 1908. najpozneje do 15. junija t. l.

Zvezino načelstvo pa je že 26. aprila t. l. vložilo pri visoki c. kr. namestnji v Gradcu prošnjo, naj se ta rok podaljša do 15. decembra t. l. za predložitev računskih zaključkov za leto 1908.

Ker zvezino načelstvo še ni dobilo rešitve te prošnje, ker pa se ugodna rešitev kakor prejšnja leta tudi za letos pričakuje, se je obrnilo zvezino načelstvo s prošnjo na vsa c. kr. okrajna glavarstva, naj počakajo na predložitev računskih zaključkov, dokler ne bo prošnja, ki je vložena pri c. kr. namestnji, končno rešena.

Tozadevna rešitev se bo svoječasnoma naznanila vsem interesiranim posojilnicam in kmetijskim zadrugam.

Zato se naj s predložitvijo računskih zaključkov počaka do te dobe.

II.

IX. redni občni zbor Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Pod predsedstvom načelnika, ekselence deželnega glavarja Edmunda grofa Attemsa je imela Zveza gospodarskih Zadrug na Štajerskem 17. junija t. l. svoj IX. redni občni zbor, katerega se je udeležilo razun zastopnika visoke vlade, gospoda dvornega svetnika Henrika viteza pl. Hammer-Purgstalla, zastopnika visokega štajerskega deželnega odbora, gospoda prisednika deželnega odbora, Franca grofa Attemsa, zastopnika Splošne Zveze gospodarskih zadrug v Avstriji na Dunaju, tajnika Dr. O. Neudörferja še 110 odposlancev od Zvezi pričlenjenih zadrug, rajfajznovk, kmetijskih zadrug in društev z glasovalno pravico. Po pozdravu predsednika in po naznanjeni zahvali za izražena čuvstva lojalnosti na lanskem občnem zboru povodom cesarjeve šestdesetletnice se je spominjal ekselence grof Attems uspešnega delovanja Zveze v poslovnem letu 1908., med drugim posebno novo postavljene kleti in skladišč ter akcije v pomoč zoper pomanjkanje, ki jo je Zvezi naročila vlada.

Nato je podal Zvezin ravnatelj gospod Franc Barta poročilo o delovanju načelstva v pretečenem letu ter poročilo o izvedbi stavbe Zvezine deželne vzorne kleti in skladišča v Algersdorfu in zakrožitve Zvezine posesti in zemljišča v Eggenbergu. V poročilu se razvidi vesel in lep razvoj Zveze in gospodarskega združništva na Štajerskem sploh. Predloženi računski zaključki o denarnem in blagovnem prometu Zveze v letu 1908. in poročilo nadzorstvenega sveta se vza-

mejo z odobravanjem na znanje in odobri se sklep nadzorstvenega sveta o razdelitvi čistega dobička. Višina letnih doneskov članov in višina režijskih doneskov od denarnega prometa se nespreneni. V odbor so se zopet izvolili gospodje: opat Franc Sal. Bauer, Rein; Jožef Schaffer, Sv. Mihael nad Ljubnim (Gor. Štaj.); Franc Stocker, Übersbach pri Feldbachu; Hermann Fritz, Hafendorf; Jožef Schröckenfux, Teufenbach; Anton Kratzer, Mitterdombach; v nadzorstveni svet: Jožef Wolfbauer, Pernegg; Fridrik pl. Steinitzer, Sv. Ropert ob Rabi; Karl Schwighofer, Wolfsberg pri Wildonu.

Posebno zanimiva je bila razprava o predlogu posojilniškega društva za deželno občino Kapfenberg, naj se uvede življenjsko zavarovanje za člane rajfajznovk in gospodarskih zadrug. Navzoči so sklenili naročiti v tej za kmetovavce tako zelo važni stvari zvezinemu odboru, naj se ž njo še dalje peča in na prihodnjem občnem zboru drugo leto o vsem obširno poroča. Splošno je zanimalo predavanje Zvezinega revizijskega nadzornika gospoda Albina Ahčina o kmetijskem združništvu in njega razširitvi.

Ko so odposlanci še stavili nekatera vprašanja, oziroma podali razne nasvete, je zaključil načelnik tako lepo pretekel zbor z željo, da bi se zveza razvijala še nadalje tako lepo kakor se je doslej.

Za sedaj podajamo samo to kratko poročilo o IX. rednem občnem zboru naše Zveze in pripominjamo, da bomo natančno poročilo na podlagi zapisnika občnega zbora prinesli v prihodnjih številkah „Gospodarskega Glasnika“.

III.

Poročilo

vnovčevalnice za sadje pri Zvezi kmetijskih zadrug na Štajerskem o pričakovanem pridelku sadja in vina po Štajerskem.

Zaradi izvenredno velikega pridelka sadja, ki smo ga imeli lani, kar je v veliki meri oslabilo naše sadno drevje, posebno pa jablane, vsled občutnega mraza, ki je nastopil 7., 8. in 9. maja, ravno cvetju ter zaradi velike množine drevesnih škodljivcev, ki so se pokazali posebno v Murini, graški in Rabini dolini, ter zaradi dolge suše v maju ne moremo pričakovati ravno velikega pridelka sadja.

Po poročilih, ki smo jih dobili od večjih sadjerejcev in od posameznih občinskih uradov, bode sadni pridelek to leto nekako sledeč:

Jabolka obljublajo povprečno mal pridelek; najboljši pridelek bo v Žabni in Bistriški dolini, a tudi tam bo komaj približno srednji.

Hruške, ki so dale lani razmeroma najmanjši pridelek in ki so bile letos

zelo lepo razcvetene, so v maju zaradi dolge suše precej ovenile in se iztrebile, a vendar še kažejo precej lepo.

Češplje in slive so skraja tudi dobro kazale, a so vsled suše precej trpele, tako da bomo imeli od njih le srednje velik pridelek.

Marellice in breskve, ki so dobro prezimile, kažejo v krajih, ki pridejo za nje v vpoštev, srednji do dober pridelek.

Črešnje dajejo povprek lep in zadovoljiv pridelek.

Orehi so se zaradi poznega mraza zelo iztrebili in bodo dali komaj srednje velik pridelek.

V nasprotju z drevjem kaže trta letos v vseh vinorodnih krajih tudi to leto zelo lep pridelek. Kakor vse kaže, lahko pričakujemo, da bodo trsi tudi letos malo trpeli od raznih živalskih in zajedavskih škodljivcev in bilo bi samo želeli, da bi se ne pokazale kake večje ujme in da bi naši kmetovavci vsaj tukaj dobili lep pridelek in veliko dobička.

Nadalnje poročilo s pregledi o stanju sadja po drugih deželah bomo priobčili koncem meseca julija.

IV.

Poročila glede blagovnega prometa.

1.

Nakup vina.

Svojim članom naznanjamo, da za sedaj ne moremo več nakupovati vina, ker je naša deželna vzorna klet že preskrbljena z vinom in v njo ne moremo nič več vložiti, ker ni prostora. Zveza bo pravočasno naznanila, kedaj bo rabila več vina.

2.

Blagovni promet.

Zveza oddaja svojim članom od skladišč v Gradcu, Mariboru ob Dravi, Celju in Ptuj, dokler je kaj zaloge:

Ia. bakreno galico

v vrečah po 100 kg brutto za netto K 56.— za 100 kg.

Ia. zmleto žveplo

v vrečah po 50 kg, brutto za netto od skladišča

v Gradcu K 19.— za 100 kg

v Mariboru K 18.76 za 100 kg

v Celju K 18.50 za 100 kg.

Moko iz sezamovih prg

v vrečah po 50 kg od skladišča v Gradcu, brutto za netto K 18.10 za 110 kg.

Žveplenokisli amonijak

v vrečah po 100 kg od skladišča v Gradcu, brutto za netto K 32.— za 100 kg.

Čilski soliter

v vrečah po 50 kg od skladišča v

Gradcu K 28.—

Mariboru K 27.50

Celju K 27.— za 100 kg

z vrečo, brutto za netto.

Rafijo.

od skladišča v Gradcu 65 v za kg brez zavoja, ki se posebe zaračuna.

3.

Deželna vzorna klet v Eggenbergu pri Gradcu zveze kmetijskih zadrug na Štajerskem.

pošilja zajamčeno pristna štajerska

bela in rdeča vina

raznih vrst in letnikov v posodah od 56 l naprej in v steklenicah po $\frac{7}{10}$ ali $\frac{3}{8}$ l, kakor tudi

sadjevec

domačega pridelka zvezine vzorne kleti za sadjevec v posodah od 56 l naprej.

Osebna naročila se lahko izvrše naravnost pri upravi deželne vzorne kleti v Eggenbergu pri Gradcu, Eckertstrasse št. 335 (telefonska številka 1156) razun nedelj in praznikov vsak dan od 8. do 11. in od 1. do 6. uri.

Pismena naročila se naj pošljejo zvezi kmetijskih zadrug na Štajerskem, Gradec Franzensplatz št. 2.

Oznanila „Gospodarskega Glasnika“ za Štajersko.

D. Rakusch

veletrgovina z železom

Celje, Štajersko

daje po najnižjih cenah:

valjane traverze, stare šinje za stavbe, Roman- in Portland-cement.

Vodovodne cevi iz kovanega železa.

Kmetijski stroji:

reznice, mlatilnice, geplji i. t. d.

Žične mreže in bodeča žica za ograjevanje okolov za perutnino, vrtov i. t. d. 248-5

Vse vrste umetnih gnojil. 248-5

Za pokončevanje sadnih škodljivcev priporočamo svoj izboren

goseničji lim „Poixolit“

kot sigurno učinkujoče, za vročino in mraz neobčutljivo varnostno sredstvo; drži najmanj štiri mesece; dalje

popir za ovijanje dreves

nepremočljivo impregniran.

S cenikom in navodilom za porabo radi postrežejo

Karl Krause & Co., Usti ob Labi (Češko)

oddelek: tvornica za olja in masti.

Vsak živinorejec bi se moral seznaniti s koristnostjo svojih dobro uvedenih požiralnikovih cevi, ki so se vedno z najboljšim uspehom rabile pri napanju goved in konj. Zato se naj naročajo naravnost pri izdelovalcu

Alojz Vogl, nožar, Neumarkt bei Salzburg.

Vsaka cev stane 4 K. Za kmetijske podružnice se daje velik popust. 276-3

Pokrepčevanje želečim kmetovavcem

se priporoča krščanski villa-hotel „Styria“ v toplicah

Gleichenberg.

Meščanske cene. Posebno znižano pred- in poletni dobi. 237-6

Gospodje

naročevalci

se uljudno naprosijo, da se pri naročevanju blaga sklicujejo na naš list.

Št. II/749-09.

Razpis natečaja.

Razpisuje se na Primorskem mesto potovalnega poljedelskega učitelja se slovenskim učnim jezikom, in sicer za politični okraj sežanski, sodni okraj Podgrad in tržaško okolico se sedežem v Sežani.

Dolžnosti potovalnih poljedelskih učiteljev določene so v posebnem navodilu in obstoje zlasti v strokovnem potovalnem poučevanju kmetijskega prebivalstva s tem, da se mu dajejo poljudna s praktičnimi dokazili združena predavanja o različnih strokah domačega kmetijstva, posebno pa o poljedelstvu, živinoreji, mlekarstvu, trtoriji, kletarstvu, sadjereji, zelenjarstvu, sviloreji in čebelarstvu.

Poljedelski potovalni učitelji nastavijo se najprej po pogodbi in za sedaj za jedno leto na poskušnjo, a po triletni zadovoljujoči službi bodo imenovani uradniki X. činovnega razreda; oni so pomožni organi, c. kr. namestništva in se pridelijo navadno kakemu c. kr. okrajnemu glavarstvu.

Poljedelski potovalni učitelji dobivajo, dokler so nastavljeni po pogodbi, letnino 1800 K, stalni potni pavšal 1000 K, stanovnino od 300 K in pavšal od 100 K, za nabavo književnih in strokovnih pomočkov, kateri prejemki se izplačujejo naprej v mesečnih obrokih.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje z dotičnimi listinami opremljene prošnje z dokazom starosti, avstrijskega državljanstva, dovršenih študij, delovanja v kmetijski praksi in jezikovnega znanja, najdalje do 28. julija 1909 na c. kr. namestništvo v Trstu.

Oni prosilci, ki niso usposobljeni za pouk na kmetijskih šolah, se morajo zavezati, da položijo dotično preskušnjo v dveh letih. Ob drugače enakih pogojih imajo prednost oni prosilci, ki zamorejo dokazati zadostno znanje drugih deželnih jezikov.

V Trstu, 14. junija 1909. 306-1

Od c. kr. namestništva.

Za jesensko gnojenje

travnikov, njiv, deteljišč se poleg Tomaževe žindre, superfosfata in kostne moke neobhodno rabi dodatek

kajnita ali 40% kalijeve soli.

Samo tam, kjer se poleg fosforjeve kisline in dušika daje tudi kalij, je mogoče računati na popolen pridelek.

Kalijeva gnojila (kajnit, 40% kalijevo sol) pošiljajo in prodajajo vse kmetijske podružnice in njih zveze pod pogoji kalijevega sindikata.

Pojasnila in knjižico o porabi vseh gnojil razpošilja brezplačno

kmetijska posredovalnica kalijevega sindikata v Gradcu, Raubergasse št. 11.

286-12

Mišarski tečaj.

C. kr. štajerska kmetijska družba v Gradcu je sporazumno s štajerskim sadjarskim društvom v Gradcu sklenila, da bo dala tudi letos prirediti praktične kurse o lovu krtic od izkušenega strokovnjaka.

P. n. podružnice so s tem vabljene, naj pošljejo svoje prošnje za prireditve enakih tečajev osrednjemu odboru kmetijske družbe v Gradcu.

Pokončevanje miši in krtic pri posameznih strankah se bo vršilo na njih stroške.

Poskusiti je boljše ko preskušati

Natančne preskušnje

so pokazale, da se Schichtovo milo v vsaki vodi — bodisi mrzla ali topla, trda ali mehka — hitro in močno peni; to milo prodira lahko in hitro v vlakna, razkroji nesnago zelo hitro, ne da bi vlakna kakorkoli poškodovalo. Schichtovo milo je popolnoma čisto in brez jedkih snovi; že desetletja se izdeluje vedno enake kakovosti iz najboljših snovi. Raba tega mila za vsako snaženje in za vsako perilo je pametna in pomenja za vsako gospodinjstvo velike prihranke na času, delu in denarju.

257-6

Ure na obroke

dobi vsakdo.

Štv. 72. prava 14 karatna zlata Plaqué ura za gospode ali dame, fino gravirano kolesje na kamenih, K 20.— Ista z dvojnimi pokrovcem K 25.—

Štv. 73. Prava srebrna ura za gospode ali dame, s tremi zelo močnimi srebrnimi pokrovcem, obilno gravirana, s sliko konja, jelena, leva ali pokrajine, dobro kolesje, točno regulirana K 30.—

Štv. 74. Zadržna novost: Srebrna osemdnevna remonterka za gospode, ki teče enkrat navita neprenehoma 8 dni, na rubinih vidno zunaj K 35.—

Štv. 75. Prekrasna tula remonterka za gospode ali dame s 3 pokrovcem in pozlačeno krono, zanesljivo kolesje K 18.—

Štv. 76. Niklasta remonterka za dečke, odprta, moderna in lepo gravirana K 8.—

Cene se razumejo na obroke po 2 K mesečno; pri naročilu pa se mora polovica zneska poslati naprej ali pa plačati po povzetju.

Wiener Uhrenhaus Heinrich Weiss

Dunaj XIV, 1/L. G. 259-24

2 kroni mesečno.